

v květnu a má se jí zúčastnit 1170 pacientů. Testování má probíhat v asi 25 evropských zemích včetně Česka a USA. Letos Sotio otevřelo svoje laboratoře také v Číně.

Mezi lékařskou komunitou je vesměs shoda na tom, že už teď jde o úspěch mezinárodních parametrů. Na druhou stranu lékaři zvenčí i ze Sotia varují před tím, aby se někdo už v této fázi upínal na to, že lék je už de facto k dispozici. Testy mají trvat dohromady pět let, navíc je nelze provádět na všech typech pacientů, kterým by lék mohl hypoteticky jednou pomáhat, což je pro případné budoucí širší využití problém. Kromě této akce má Sotio v běhu ještě dalších osm klinických studií fáze II. V nich jde o jiné typy diagnóz rakoviny prostaty a o nádorové onemocnění vaječníků. V nejbližší době má firma v plánu spustit klinickou studii zaměřenou na pacienty s nádorovým onemocněním plic. Pokud jde o zdroje, zdá se, že peníze v tomto případě nehrají roli. Firma je zatím v porovnání s celou Kellnerovou skupinou malá a vše nasvědčuje tomu, že objem investic závisí jen na tom, kolik Sotio pro zdárný pokrok vpřed potřebuje. Sem spadají i další akvizice. Letos navíc skupina PPF jakožto majoritní vlastník Sotia vstoupila do menší francouzské firmy OriBase Pharma, zaměřené především na léčbu rakoviny slinivky a jater. Šéf Sotia – dlouholetý Kellnerův pobočník Ladislav Bartoniček a minoritní akcionář PPF – při té příležitosti prohlásil, že se bude dívat po dalších zajímavých firmách.

TOVÁRNA NA BUŇKY, KTERÁ DRÁŽDÍ

MICHAL ZAHRADNÍČEK / PRIMECELL

Pro jedny je to šarlatánství, pro jiné obor budoucnosti, který jednou najde lék i na dnes nevléčitelné nemoci typu diabetes, Alzheimer či roztroušená skleróza. Michal Zahradníček patří do druhé skupiny, a proto už do regenerativní medicíny investoval přes 500 milionů korun. Ještě mnohem víc mu má ale firma PrimeCell vydělat. Klíčem k naplnění ambiciózního plánu má být biotechnologické centrum 4Medical Inovations, které na konci zřídí Zahradníček, jenž zbohatl na prodeji technologické firmy BGS Levi a dalších IT firmách, otevřel v Ostravě. „Budujeme tady nový průmyslový obor a Česko se může v regenerativní medicíně stát velmocí,“ tvrdí.

O co v PrimeCellu jde? Laicky řečeno se pacientům odeberou z kostní dřeně a tuku kmenové buňky, nebo jiné lidské tkáně, podle typu onemocnění se jim v laboratořích na míru upraví, případně se z nich vytvoří chybějící tkáň, a znovu se vrátí do těla. Třeba diabetikům, kterým kvůli špatnému prokrvení hrozí amputace nohy.

„Když se říznete, tělo ránu samo zhojí. Horší je to u chronických potíží, při kterých se organismus nestihá zregenerovat,“ popisuje Václav Procházka, ostravský angiolog a náměstek ředitele pro vědu a výzkum v FN Ostrava. „Princip regenerativní medicíny je dostat buňky tam, kde jsou potřeba, navíc ve velké koncentraci.“

Kromě diabetických nohou testují buněčnou terapii v PrimeCellu také u pacientů s poškozenými chrupavkami. Obě metody jsou sice stále ve fázi klinických studií, přesto se už mohou na výjimku používat v praxi. První vyjde na zhruba 40 tisíc, vyrobení nové chrupavky pak na 170 tisíc. To je přitom stále ta méně zajímavá část příběhu, na které chtějí Zahradníček a jeho partner Ivo Kristen v PrimeCellu zbohatnout. V ostravských laboratořích totiž plánují provádět také klinické studie cizích výzkumů, buď někomu na klíč, nebo výzkumů, které Zahradníčkova firma koupí. Vtip je v tom, že aplikovaný výzkum, který má zatím potvrzení jen na to, že nezabijí pacienty, je na trhu k dispozici stále za nízkou cenu. Pokud však s pomocí PrimeCellu úspěšně projde i poslední fází testování, může se proměnit v miliardový jackpot.

Kmenové buňky mají každopádně obrovský potenciál a výrobou chrupavek to jen začíná. Podobným způsobem půjde v laboratoři vytvořit i umělá žíla a v budoucnu i průdušnice nebo část střeva. A Zahradníček patří k lidem, kteří rozhodně nechtějí ztrácet čas.

A to se nelíbí části českých vědců, kteří varují, že regenerativní medicína je stále v plenkách. „Má to perspektivu, ale je potřeba to pečlivě prověřit. Prodávát to teď pacientům je neetické, protože dostávají něco neověřeného,“ tvrdí šéf Ústavu molekulární genetiky Václav Hořejší. Kromě toho čelí Zahradníček kritice i kvůli tomu, že svůj byznys financuje ze státních a evropských dotací (sám je vyčíslil na 600 milionů), nebo za to, že mu stáť svěřil projekt brněnské Národní tkáňové banky na jaře 2009, jen pár dní před pádem vlády Mirka Topolánka. Na všechno však má Zahradníček argument. Tvrdí, že o převzetí tkáňové banky jednal už o půl roku dřív a s Topolánkovým odchodem to nemělo nic společného. A jedním dechem dodává, že za averzí části vědecké komunity vůči němu stojí hlavně závist a boj o veřejné peníze.

